

Leids symposium over schilderij Rein Dool is onzinnig

Posted on 20 mei 2023 by Bart Collard

Op 26 mei organiseert de Universiteit Leiden een [symposium](#) genaamd 'Ter Tafel – Reflecties op de ophef over een schilderij in het Leidse Academiegebouw'. Wat is er te zien op het schilderij en waarom ontstond er ophef over?

Rein Dool creëerde in 1974 een schilderwerk met daarop zes blanke – de relevantie van die huidskleur ontgaat u wellicht, maar de universiteit benoemt deze expliciet – rokende mannen, het Leidse College van Bestuur uit die tijd. Dat schilderij hing jarenlang in het Academiegebouw van de universiteit, totdat een aantal medewerkers het in november 2022 van de wand haalde. 'Ze hadden geen zin om nog langer tegen een zestal witte, rokende mannen van middelbare leeftijd aan te kijken – de tijden en bestuurscultuur zijn veranderd', aldus de [universiteit](#) zelf.

Rein Dool zelf was bij *Op1* [kritisch](#) over het verwijderen van zijn kunstwerk. Hij vindt dat een schilderij een tijdsbeeld weerspiegelt. Na de nodige ophef over de actie is het schilderij tijdelijk teruggehangen. Dool is reëel genoeg om te beseffen dat een schilderij verplaatst kan worden omdat je 'na 45 jaar wel eens wat anders wil'. Maar

dat je gekwetst wordt door het tijdsbeeld dat erop wordt afgebeeld, vindt hij daarvoor geen goede reden.

Inclusiviteit en diversiteit manifesteren zich in zowel de academische wereld als in de kunstsector. In de Leidse schilderijencasus komen die twee terreinen samen. Vanuit het perspectief van inclusiviteits- en diversiteitsdenkers staat het schilderij symbool voor de patriarchale samenleving. Een College van Bestuur zonder vrouwen en 'mensen van kleur' erin, dat is tegenwoordig toch ondenkbaar? 'Het schilderij straalt verkeerde normen uit, een foute moraal', zo lijkt het idee te zijn. En dus, al dan niet gepaard met het idee dat zulke normen kwetsend zijn, werd aanvankelijk besloten om het schilderij van de wand te halen.

Na de ophef was wellicht te verwachten dat het huidige College van Bestuur zou besluiten dat het schilderij teruggehangen moest worden. Het tegendeel is waar; het college erkende de hedendaagse bezwaren tegen het schilderij en legitimeerde deze door een commissie aan te stellen die haar moest adviseren over de kwestie. Emeritus-hoogleraar kunstgeschiedenis Kitty Zijlmans stuurt de commissie aan 'die advies geeft over de plaats van het schilderij'.

Symposium

Daarnaast heeft het College van Bestuur besloten om een symposium over de kwestie te organiseren. Daarbij staan drie vragen centraal: 'welke overwegingen spelen een rol bij het beslissen wat wel en niet wordt getoond? Waar wordt het werk getoond en met welke informatie?' De commissie-Zijlmans zal daarna met een advies komen, waarop het College van Bestuur een besluit zal nemen.

Kunnen dat geld en die arbeidsuren niet beter worden ingezet voor belangrijke zaken? Er spelen tal van problemen in de wereld waarvoor de wetenschap een oplossing zou kunnen bieden. De universiteit vindt het echter belangrijk om geld en tijd te investeren in de vraag wat er met het schilderij van Rein Dool dient te gebeuren.

Daarnaast, en dat is een essentiële zaak, rijst de vraag of een universiteitsbestuur zich wel dient te bemoeien met de inhoud van een kunstwerk. Waarom zou een normatief oordeel moeten worden gegeven over het schilderij van Dool? Let wel, het gaat hier niet om een gruwelijk schilderij van een bloederige onthoofding of een

verkrachting waar medewerkers van de universiteit naar kijken tijdens een doodsaaie vergadering. Het gaat simpelweg om een afbeelding van de universiteitsbestuurders in de jaren '70 van de vorige eeuw.

Als dit schilderij de aanstelling van een commissie en het organiseren van een symposium vereist, dan geldt dat ongetwijfeld ook voor de meeste andere schilderijen op de universiteit.

Het aanvankelijke weghalen van het schilderij en de uiterst serieuze aanpak van de kwestie door het universiteitsbestuur dient gezien te worden in het licht van een hedendaagse *hype*. Waar ophef ontstaat over boeken, films of andere vormen van kunst op basis van ras, afkomst, geslacht of religie wordt een onderzoek gestart.

Een zuivering van kunst

Die *hype* geeft ruimte aan intolerante mensen die geforceerd proberen een voor hen wenselijke samenleving te creëren; een samenleving waarin niemand zich meer gekwetst kan voelen. Maar dat komt met een prijs: het verlies van individuele vrijheden. Waarom prioriteert de universiteit een symposium over de vraag of Dools schilderij wellicht verwijderd moet worden boven een symposium over de vraag hoe intolerantie die vrijheden bedreigt?

Het universiteitsbestuur had het schilderij simpelweg moeten laten terughangen. Door de kwestie op te blazen zoals ze nu doet, zet ze de deur op een kier voor activisten om alle kunst op de universiteit onder de loep te laten nemen. Die activisten willen niets anders dan een zuivering van kunst totdat niemand zich er nog door gekwetst kan voelen.

*Op donderdag 25 mei verschijnt het indringende boek '**De Maakbare Mens**' van journalist **Bina Ayar**. Hoe er van bovenaf modelburgers van ons worden gemaakt. Het boek is [HIER TE BESTELLEN](#).*

[Bart Collard](#) is criminoloog en publiceert regelmatig in Wynia's Week. Hij schrijft een proefschrift over de rol van ideologie bij islamitisch terrorisme.

*De donateurs maken **Wynia's Week** mogelijk. Doneren kan op verschillende manieren. Kijk [HIER](#). Hartelijk dank!*